

De advocaat

Van René Appel verscheen eveneens bij uitgeverij Anthos

De derde persoon

Geweten

Loverboy

Schone handen

Weerzin

Hittegolf

Van twee kanten

Goede vrienden

Omnibus: De derde persoon, Zinloos geweld, Schone handen

Spanning & Retourtje Hato

René Appel

De advocaat

Anthos|Amsterdam

ISBN 978 90 414 2424 2

© 2013 René Appel

Omslagontwerp Roald Triebels, Amsterdam

Omslagillustratie © Joshua LaCunha / Gallery Stock

Foto auteur Tessa Posthuma de Boer

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers n.v., Antwerpen

I

‘Voor de duidelijkheid vat ik kort samen wat tot nu toe aan de orde is geweest, zodat ook de verdachte weer helemaal bij de les is.’ De rechter zweeg even en keek naar Barry Wesseling, Davids cliënt, die inderdaad lamzakkerig in zijn stoel hing, terwijl David hem nadrukkelijk had voorgehouden een attente, geïnteresseerde houding aan te nemen. Zijn enige oplettendheid had er tot nu toe in gelegen dat hij een paar keer fel zijn hoofd schudde als er een beschuldiging werd geuit, waarbij hij een keer bijna van zijn stoel gleed. Vervolgens vestigde de rechter zijn blik op David. Die knikte kort, als om duidelijk te maken dat hij zeker goed oplette en elk woord van Vreeland in zich op zou nemen. Daar stelde de rechter prijs op, wist hij. Een goede relatie met een rechter betaalde zich altijd uit.

‘Mijnheer Wesseling,’ ging Vreeland door, ‘volgens het dossier bent u op donderdag de zevenentwintigste rond halfelf ’s avonds de woning van de heer Van Wijngaarden binnengedrongen.’

Op een eerdere vraag van de rechter had Barry al gezegd dat dat absoluut niet klopte, zoals hij dat tijdens het politieverhoor en bij de rechter-commissaris ook had ontkend.

‘Volgens de verklaring van de heer Van Wijngaarden werd er aangebeld en stond er een jongeman voor de deur, die hem hardhandig opzij duwde... misschien eerder gooide, waardoor

hij met zijn hoofd tegen de zijkant van een kastje sloeg en enige tijd van de wereld was.’

David draaide zich half om en keek naar Van Wijngaarden, die op de publieke tribune had plaatsgenomen. Hij knikte bevestigend na de woorden van de rechter.

‘Toen de heer Van Wijngaarden weer bij zijn positieven was, bleek de indringer verdwenen te zijn, net als zijn laptop, die toevallig in het halletje op een kastje stond. Ondertussen had mevrouw Tienaert, die in dezelfde straat woont als de heer Van Wijngaarden en op dat moment haar hondje uitliet, een jongeman hard lopend het pand van de heer Van Wijngaarden zien verlaten met iets onder zijn arm. Ze was zo alert om onmiddellijk 112 te bellen. Een surveillanceauto reed toevallig in de buurt, en twee agenten slaagden erin de verdachte aan te houden. Mevrouw Tienaert heeft u toen herkend als degene die zich met de ontvreemde laptop uit de voeten maakte. De zaak lijkt me zo helder als bronwater, maar ik heb begrepen dat uw raadsman daar andere ideeën over heeft. Raadslieden hebben zich over het algemeen die gewoonte eigen gemaakt.’

Een paar mensen op de publieke tribune gniffelden. David keek om. Nu pas zag hij een man die onbewogen voor zich uit keek. Aan beide kanten zat er niemand naast hem, en het leek alsof dat ook uitgesloten was. Hij nam de ruimte om zich heen volledig in beslag, alleen maar door op die ene stoel te zitten. In ieder geval van een afstand vertoonde de man enige uiterlijke gelijkenis met David. Hij had alleen wat korter haar en droeg geen bril.

‘En u hebt zelfs een getuige opgeroepen, namelijk mevrouw Tienaert,’ vervolgde Vreeland, ‘hoewel zij bij de rechter-commissaris al een verklaring heeft afgelegd. Meester Driessen, aan u het woord.’

David schraapte zijn keel. ‘Edelachtbare, mijn cliënt is helaas het slachtoffer van toevallige omstandigheden, die ten onrech-

te in zijn nadeel lijken te worden uitgelegd. Uiteraard kan noch ik noch hijzelf ontkennen – en dat willen we ook niet – dat hij zich op de bewuste avond op straat bevond met een laptop die eigendom was van de heer Van Wijngaarden en dat hij om die reden door de politie is aangehouden en in hechtenis genomen. Maar zijn verklaring voor het feit dat hij de bewuste laptop in zijn bezit had, wijkt in sterke mate af van de interpretatie in het dossier.’ David voelde priemende ogen die onder de toga in zijn rug prikten. Het kostte hem moeite zich niet om te draaien naar de publieke tribune, maar dat was niet nodig: ook zo wist hij wiens blik zo indringend op hem gevestigd was.

David vervolgde zijn verhaal. Van Wijngaarden had de inbreker of overvaller niet goed gezien, volgens zijn verklaring, omdat het lampje in de hal kapot was en alles heel snel was gegaan, waardoor hij volledig werd verrast. In zijn huis waren geen sporen gevonden die wezen op Barry Wesseling als dader. Geen vingerafdrukken, niets. ‘En u vraagt zich natuurlijk af hoe mijn cliënt, als hij het apparaat niet heeft ontvreemd, dan toch die laptop in zijn bezit heeft gekregen. Ik wijs opnieuw op de verklaring die mijn cliënt al bij de politie heeft afgelegd. Hij liep daar over straat toen er een man kwam aangerend die hem de laptop in zijn handen drukte.’ David voelde het ongeloof in de zaal. Zijn sterkste argumenten had hij bewaard. Dit waren slechts inleidende beschietingen, die het doel niet raakten, maar al wel een sfeer van twijfel zouden kunnen zaaien. En twijfel, daar ging het om. Hoeveel twijfel er nodig was om iemand vrij te pleiten? Soms was één procent voldoende. Dat was zijn kracht, daar lagen zijn mogelijkheden. Het om moest per definitie streven naar honderd procent zekerheid. Voor het winnen van zijn zaak had hij voldoende aan een spoortje twijfel, om dat vervolgens op te blazen tot iets groots.

‘Toen de politie mijn cliënt aanhield,’ ging David door, ‘heeft hij de agenten daarom onmiddellijk het apparaat over-

handigd, met de woorden. “Hier, die is voor jullie.”

De rechter zei met een vleugje ironie in zijn stem: ‘Volgens u vervulde hij dus op een voorbeeldige wijze zijn burgerplicht. Jammer dat de betreffende agent niet meer precies wist welke woorden uw cliënt hem toevoegde.’

‘Met uw welnemen wil ik graag opmerken dat de agent het evenmin heeft ontkend. Ik citeer hier uit het verslag van het verhoor bij de rechter-commissaris: “Ja, dat zou hij gezegd kunnen hebben.”’ David hoorde achter zich vanaf de publieke tribune iemand twee keer kort in zijn handen klappen.

Dat liet Vreeland niet zomaar passeren. Het was zijn zaal en zijn zaak. ‘Stilte graag.’

‘Nu kom ik echter tot een cruciaal punt.’ David zweeg een moment en keek om zich heen. Barry was zelfs iets rechterop gaan zitten. ‘En met het oog daarop heb ik de enigszins ongebruikelijke stap genomen om mevrouw Tienaert hier als getuige op te roepen.’

De rechter leek weinig zin te hebben in dit oponthoud. De zitting was al ruim een uur te laat begonnen, omdat er vertraging was ontstaan bij het vervoer van Barry vanuit het Huis van Bewaring naar de rechtbank, en nu was hij kennelijk bang dat de rest van zijn programma in de knel zou komen. Mevrouw Tienaert was een klein, kogelrond vrouwtje, met een traditioneel grijs omaknotje. Ze wierp een snelle blik op de verdachte, maar wendde zich direct weer tot de rechter. Het leek of ze bang was dat Barry haar zelfs in deze rechtszaal kwaad zou kunnen doen. Daar kon David zich iets bij voorstellen, nadat hij in het Huis van Bewaring met Barry had gesproken. ‘Als ik dat stomme wijf in mijn poten krijg, dan...’

Toen alle formaliteiten waren vervuld, kon David mevrouw Tienaert aan de tand gaan voelen. Hij was redelijk zeker van zijn zaak. Dit zou een mooie performance worden. Mirjam zou hem weer eens moeten zien, maar het was al minstens twee jaar

geleden dat ze voor het laatst op zijn aandringen bij de behandeling van een zaak aanwezig was geweest, een zaak waarvan hij had aangevoeld dat hij hem ging winnen. Het leek haar allemaal niet veel te interesseren. Bovendien had ze het altijd te druk met de kinderen, met vriendinnen, shoppen, het huishouden, boodschappen...

Uitgebreid nam David de reeks gebeurtenissen met de getuige door, alsof het een script voor een tv-serie betrof. Vanaf het moment dat ze haar hondje de riem om had gedaan tot het moment dat ze met haar mobiel 112 had gebeld. David kreeg niet de indruk dat ze ervan op de hoogte was dat hij Emiel, die af en toe wat klusjes voor hem deed, subtiel navraag naar haar had laten doen. Daaruit was onder meer gebleken dat ze nogal kippig was, vooral 's avonds. 'Mevrouw Tienaert, u zegt dus dat u de verdachte het huis van de heer Van Wijngaarden hebt zien verlaten met een laptop onder zijn arm.'

'Dat klopt.'

'U hebt bij de politie gezegd de verdachte te herkennen.'

'Ja.'

'Waaraan herkende u hem?'

'Aan zijn gezicht en aan zijn kleren.'

'Wat droeg hij dan?'

'Een soort jack, een trainingsjack of zo, met een capuchon.'

'En welke kleur?'

'Donker. Donkerblauw, dacht ik.'

'O, dat dacht u, maar u weet het niet zeker.'

'Nee, niet echt.' Mevrouw Tienaert leek enkele centimeters te krimpen.

'En u herkende hem dus ook aan zijn uiterlijk.' David wist dat de politie alleen een foto van Barry aan haar had voorgelegd. Geen officiële Oslo-confrontatie met vijf min of meer op elkaar lijkende mannen op een rij en de getuige achter een *oneway-screen*. Dat had hen niet nodig geleken bij zo'n klip-en-klare zaak.

‘Ja.’ Ze keek schichtig naar Barry. ‘Zo’n gezicht, dat vergeet je niet zomaar.’

“‘Zo’n gezicht...’ Ik vind het een heel normaal gezicht van een aardige jongeman, maar goed... Hoe ver stond u van hem af, toen hij uit het huis van de heer Van Wijngaarden kwam?’

‘k Weet niet, de overkant van de straat.’

‘Goed, dan wil ik graag met uw welnemen...’ David keek vragend naar de rechter. ‘... een klein experiment doen.’ Tegen de kathedier stond een map, waar hij vier grote foto’s uit haalde, van vier redelijk op elkaar lijkende jonge mannen, alle vier met een hoody over hun hoofd, zoals ze het zelf zouden noemen. Een capuchon was voor eikels van het gymnasium. David ging op zo’n acht meter afstand van mevrouw Tienaert staan, hield achtereenvolgens de vier met weinig contrast afgedrukte foto’s omhoog en vroeg haar steeds of de afgebeelde persoon de verdachte was. Zoals David had verwacht, begon ze snel te twijfelen.

‘Ik zie het zo niet goed. Die foto’s zijn erg donker.’

‘Ja, maar het was ook donker toen u zogenaamd mijn cliënt met een laptop uit het huis van de heer Van Wijngaarden zag komen. Ik ben het nagegaan, en voor dat huis staat geen lantaarnpaal.’ Hij toonde nu een andere foto. ‘En deze?’

‘Ja... nee, eh... ja, dat is hem.’

‘Weet u het zeker?’

‘Ja, ik herken hem.’

‘Deze foto,’ zei David, ‘heb ik van internet geplukt en ik heb er een vergroting van laten maken. De man op de foto is een onbekende. Hij heeft niets met deze zaak te maken. Dit voor alle duidelijkheid.’

Mirjam rekte zich nog eens uit. Weldadig, zoals Sally dat ook kon, haar armen en benen gestrekt, haar lichaam half draaiend. Het liefst zou ze net als de poes haar nagels ergens in klauwen.

Daarna rolde ze weer op haar zij, haar knieën opgetrokken. Ze liet haar ogen genotvol langs de lijnen van Stevens rug, billen en benen gaan. Waarom was seks midden op de dag, tijdens een herdersuurtje, zo lekker? Omdat ze zich schuldig voelde? Omdat het niet hoorde? Omdat de buitenwereld een uur lang – nee, bij hen was het langer dan een uur als Steven zich vrij kon maken van zijn werk – niet bestond? Dit waren de beste momenten om iemand lief te hebben, om je volledig te laten gaan, om je bijna letterlijk met huid en haar over te leveren aan je geliefde. Het herdersuurtje. De schapen knabbelden aan het gras en in een hutje op de hei ging de herder tekeer met zijn geliefde, een meisje uit het dorp dat hem was komen opzoeken. Zeven maanden geleden had ze Steven voor het eerst ontmoet, nota bene tijdens een sollicitatiegesprek op zijn kantoor, dat niet tot een aanstelling had geleid. Maar dat had ze hem nooit kwalijk genomen. Had zij hem verleid? Of hij haar? Nee, ze hadden elkaar verleid. Plagerig had ze Steven een keer gevraagd of de muren van zijn appartement voldoende geluiddicht waren. ‘Of genieten de burens mee?’ ‘Vraag het maar eens aan ze,’ had hij geantwoord.

‘Jij nog een glaasje?’ Steven draaide zich om en hield de fles pouilly fumé omhoog.

Met een glimlach keek ze naar zijn halfstijve geslacht.

Hij herhaalde zijn vraag.

‘Nee, beter van niet. Ik moet straks de kids van school halen.’

‘Merken die dat dan? Je neemt toch een kauwgumpje. Een frisse mintsmaak.’

‘Goed, doe maar.’ Ze wist het: zo’n glaasje na de seks, was een bekroning. De kers op de taart, hoewel dat een rare uitdrukking was, nadat ze alles met Steven had gedaan wat ze maar kon verzinnen. Of eigenlijk: alles wat hij kon verzinnen. Een moment sloop David haar geest binnen, als een lastige indringer die al het plezier zou kunnen vergallen.

Steven kwam naast haar zitten. Het was een waterbed. In het begin had ze eraan moeten wennen. Bewegingen hadden een ander effect dan ze verwachtte, maar nu wilde ze niet anders meer. In ieder geval niet met hem.

Ze proostten en dronken.

Mirjam hield de wijn even in haar mond om de smaak goed tot zich door te laten dringen en slikte het vocht daarna pas door. 'Ik ga alvast douchen.'

Steven protesteerde, deze keer iets krachtiger dan ze gewend was. 'Het is nog maar kwart voor drie!'

'Om halfvier moet ik voor de school staan. Vorige week was ik bijna een kwartier te laat.'

Hij streelde haar arm, haar linkerborst, cirkelde met een vinger rond de tepel. 'Ik sta ook, zie je wel?'

'Flauw.' Glimlachend bewoog ze haar hoofd wild heen en weer, alsof ze het beeld van zich af wilde schudden.

'Ik heb de hele middag vrij,' fluisterde Steven in haar oor. Hij likte haar oorschelp.

Met moeite wist ze zich van hem los te maken. 'Maar ik niet. Helaas.'

'Kan die man van je de kinderen niet eens ophalen? Je bent zijn slaafje toch niet?'

'Nee, maar ook niet van jou.'

Hij lachte, stond op en nam een slok wijn. 'Weet je dat wel zeker?'

David wilde het portier van zijn Alfa opendoen, maar dat werd hem onmogelijk gemaakt door de hand van iemand die daar volkomen onverwachts verscheen. David had niemand gezien, maar de man stond er alsof hij er door een bovennatuurlijke kracht was neergezet. In een film, dacht David, in een film gebeurt zo iets. De man was een paar centimeter langer dan hij zelf was, maar had ongeveer hetzelfde postuur, misschien iets breder.

‘Aardig karretje, maar een beetje oud.’ Er klonk in de woorden een licht Amsterdams accent door.

David herkende hem onmiddellijk: de man van de publieke tribune, met die indringende ogen. ‘Hij rijdt nog prima.’

De man haalde zijn hand weg van het autoportier alsof hij David impliciet toestemming gaf om in te stappen, maar die bleef wachten.

‘Goed werk, daarnet in de rechtbank.’

‘Bedankt.’ David haalde zijn kaartje tevoorschijn en gaf het aan de man, die het zonder ernaar te kijken in de binnenzak van zijn strak gesneden pak stopte.

‘Ik weet wie je bent. David Driessen van advocatenkantoor Starrebeek & Starrebeek. Klopt toch? Ik zal me ook even voorstellen, maar ik doe niet aan kaartjes. Hein Wesseling.’ Hij stak zijn hand uit.

David was even van zijn stuk gebracht. Daarna pakte hij de hand, die de zijne in een stevige greep hield. Het was duidelijk dat de ander zou beslissen wanneer er een einde kon komen aan dit fysieke contact. ‘Wesseling?’ vroeg hij. ‘Familie van Barry?’

‘Klopt.’

‘Jullie lijken helemaal niet op elkaar,’ zei David. Hein Wesseling bleef zijn hand stevig vasthouden.

‘Zelfde vader, andere moeder. Halfbroertje dus. Stom geweest, die jongen, en dat voor zo’n lullige laptop. Op die manier heb je al voor je twintigste een strafblad en verkloot je je leven.’

David haalde zijn schouders op.

‘Toch?’

‘Ja, maar ik moet nu...’ David keek op zijn horloge. Voor zijn afspraak op kantoor was hij al te laat, maar hij had vanuit de rechtszaal een sms’je gestuurd.

Het was of Hein Wesseling niet merkte dat hij gehaast was. ‘*You saved his ass*, zouden ze in een Amerikaanse film zeggen.

Knap werk. Dat ouwe vrouwtje verschrompelde helemaal. Die officier kon er niet veel meer van maken. Ik zag het al aan de rechters. Dat wordt vrijspraak.'

'Ik hoop het.'

Eindelijk kreeg David zijn hand terug. Hij stapte in zijn auto en reed weg. In de binnenspiegel zag hij hoe Hein Wesseling hem nakeek. Natuurlijk kende hij hem al van naam. Die was vroeger weleens gevallen in verband met een paar grote drugszaken. Tegenwoordig scheen hij zich in schimmige Amsterdamse vastgoedkringen op te houden. Misschien geen echt grote jongen, maar wel iemand die ertoe deed en het liefst op de achtergrond aan allerlei touwtjes trok. Twee keer opgepakt, voor zover David wist, maar nooit veroordeeld.

'Hoe was jouw dag?' vroeg David nadat Bas en Romy tv hadden gekeken en in bed waren gestopt. Romy nadat ze was voorgelezen, want van dat ritueel kon ze maar geen afscheid nemen. Sally lag spinnend op zijn schoot.

'O, goed. Naar mijn ouders geweest. Daar hetzelfde verhaal als altijd.' Mirjam keek even op en las toen verder in haar boek. Zoals vaker de laatste tijd leek ze wat afwezig, en waarschijnlijk stelde ze daarom niet de bekende wedervraag, maar misschien was ze niet werkelijk geïnteresseerd in zijn wederwaardigheden van deze dag. Misschien moest hij zelf meer aandacht aan haar besteden en niet alleen met een routinevraag een gesprek beginnen. Enkele weken terug had hij een artikel gelezen in een van de vrouwenbladen die ze af en toe kocht. 'Van fakkel naar waakvlam' stond erboven. Prima titel trouwens. Het ging over relaties die langzaam uitdoofden. De waakvlam leek zelfs uit te gaan. Geen grote problemen, geen diep ingrijpende conflicten, geen andere man, maar toenemende vervlakking, liefde die gewoonte werd, passie die geleidelijk overging in afhankelijkheid. Het bijzondere werd alledaags. Dat was het thema van dat

artikel geweest. Drie vrouwen waren geïnterviewd. Openhartig vertelden ze over de binnengeslopen grauwheid in hun relatie. David herinnerde zich de uitspraak van een van hen: ‘Hij is mijn maatje geworden, mijn beste vriend en ik vind het niet echt spannend om met mijn beste vriend naar bed te gaan.’

Mirjam sloeg een bladzijde om. Als ze las, had ze altijd een ernstige uitdrukking op haar gezicht, haar wenkbrauwen gefronst, alsof ze permanent iets dacht als: ‘Hè, wat lees ik hier nu?’ Hij bleef naar haar kijken. Misschien zou hij er door grondig observeren achter kunnen komen wat haar bezielde. Simpelweg vragen wat er was (‘Is er iets?’ ‘Nee, wat zou er moeten zijn?’ ‘Er hóéft niets te zijn, maar ik dacht dat je ergens mee zat.’ ‘Nee, gewoon. Ik vroeg me af of balletles geschikt is voor Rommy.’) leverde niets anders op dan wat hijzelf slechts kon interpreteren als ontwijkend gedrag.

Hij pakte een krant, maar bleef over de rand naar Mirjam kijken. De vrouwen in dat interview hadden geen minnaar, gingen niet vreemd en leken daar ook geen behoefte aan te hebben. Tenminste, dat zeiden ze. Maar hoe zat dat met Mirjam? Hij voelde zich plotseling minder zeker van zichzelf, minder zeker van haar. De laatste tijd leek ze het huishouden te laten versloffen, alsof ze met haar hoofd in andere sferen verkeerde. Gisteren wilde hij een kopje Nespresso maken en bleken er geen cupjes meer te zijn.

En toen was die gedachte daar, net zo onverwachts als vanmiddag Hein Wesseling was verschenen. Een gedachte, helder en duidelijk, een en al betekenis, vol van onoverzichtelijke en ingrijpende consequenties, onontkoombaar.

Stel dat Mirjam...

Stel dat Mirjam iemand anders had. Hij had de indruk dat ze vaak weg was in verband met onduidelijke afspraken.

Niet alleen een steeds kleurlozer relatie, die vooral in stand werd gehouden door het feit dat er kinderen waren, maar een

minnaar, een man bij wie de fakkel nog heftig brandde, een man die de brandstof leverde.

Shit.

Ze sloeg weer een bladzijde van het boek om en er verscheen een glimlach op haar gezicht.

Hij formuleerde al enkele zinnen. Mirjam, misschien moeten we eens praten over... Een andere man, ik heb het idee dat je... Wat vind jij van de seks die we tegenwoordig hebben, is die niet...?

Nee, als er al iets van waar was, dan zou ze het waarschijnlijk ontkennen. Het was zinloos om het – al dan niet indirect – aan de orde te stellen. Ze zou hem beschuldigen van onterecht wantrouwen. Nu had hij slechts een vaag vermoeden, dat gevoed werd door het feit dat hun relatie bepaald niet meer sprankelend was. Misschien kon hij Emiel vragen om het een en ander discreet uit te zoeken, al was het alleen maar om zijn eigen bange gedachten te neutraliseren. Het was net zoals met zijn werk: uiteindelijk ging het om bruikbare feiten, niet om wat je jezelf in je kop haalde.

Een vrouw van een jaar of veertig, met een ongezonde huidskleur, piekerig haar waar de kapperskrullen bijna uitgegroeid waren en vale kleren die om haar magere lichaam slobberden, zodat je de indruk kreeg dat het alleen een staketsel van botten was. Onwaarschijnlijk dat zij zoveel geweld had uitgeoefend, tenminste, als het klopte wat hij tot nu toe had gehoord, en dat loog er niet om. Dit weekend had hij piketdienst. Een kleine twee uur geleden, zondagochtend kwart over elf, was hij opgeroepen. Zondagochtend! Toen hij het Mirjam vertelde, had ze hem eerst een paar tellen vernietigend aangekeken, daarna was ze naar de slaapkamer gegaan en op bed gaan liggen. ‘Het is mijn werk,’ had hij gezegd. ‘Ik moet wel; ik zou heel wat liever iets met jou en de kinderen doen. Gezellig met z’n vieren ergens naartoe.’ Geen reactie. Hij ging op de rand van het bed zitten en legde een pacificerend bedoelde hand op haar bovenbeen, maar ze gaf geen sjoege. In ieder geval sloeg ze zijn hand niet weg. Zelfs het kleinste winstpuntje verdiende te worden genoteerd. ‘Zoiets hoort bij mijn werk, dat weet je.’ Zonder dat ze verder een woord hadden gewisseld, was hij ten slotte – met een rommelend gevoel in zijn maag, alsof hij iets verkeerd had gegeten en er oprispingen dreigden – in zijn auto gestapt.

‘Mevrouw Rijkhof, we moeten even praten.’

Ze knikte en fluisterde een paar onverstaanbare woorden.

David wachtte enkele minuten, zijn ogen gericht op de vrouw tegenover hem, die ineengedoken op haar stoel bleef zitten. Toen vroeg hij haar of ze kon vertellen wat er gebeurd was. Zelf wist hij niet veel meer dan dat ze vanochtend in hechtenis was genomen nadat een van de burens de politie had gewaarschuwd. Haar echtgenoot bleek ernstig gewond te zijn. Zware mishandeling of misschien zelfs poging tot doodslag? Als je haar zo zag zitten, leek ze zelfs niet bij machte de spreekwoordelijke vlieg dood te slaan.

‘Wat is er gebeurd?’ vroeg David.

Plotseling brak de vrouw los in een woordenstroom. ‘Ik kon er niet meer tegen. Het was te veel, het was te erg. Altijd maar dat chagrijn, altijd was-ie kwaad, nooit deed ik iets goed. Acht jaar geleden zijn we getrouwd. Hij wou kinderen, maar dat lukte niet en dus gaf-ie mij de schuld. Van álles gaf-ie mij de schuld. Je kon het zo gek niet bedenken of ik had het gedaan. Als de geiser kapot was, had ik hem niet goed gebruikt, als er een vuilniszak openbarstte, dan had ik er te zware of te scherpe dingen in gestopt...’

Mevrouw Rijkhof ging maar door. Slecht weer op vakantie? Zij had de verkeerde bestemming of de verkeerde periode gekozen. Geen koud bier in huis? Had zij voor moeten zorgen. Zelfs als de straat voor hun huis werd opgebroken en hij zijn auto daar niet kon parkeren, was zij het doelwit van zijn onbeheerste woede.

David deed een poging haar te onderbreken, maar ze bleef doorgaan met haar litanie, waarschijnlijk vanwege het therapeutische effect. Het kwam vaker voor met dit soort verdachten. Gewone mensen die door omstandigheden in de fout waren gegaan en die blij waren eindelijk te hebben gedaan waar ze al zo lang naar snakten en wat ze zagen als de oplossing van hun problemen. Terwijl ze door bleef praten, schreef hij enkele losse woorden in zijn notitieboekje: ‘Provocatie’, ‘Psychologisch ge-

weld', 'Druppel/emmer'. Bij elke zaak bleek het nuttig om vanaf het begin aantekeningen te maken, die later eventueel bruikbaar waren voor zijn pleidooi.

'En toen werd het me te veel,' zei mevrouw Rijkhof, die nu haar stem verhief alsof ze zo haar woorden een extra lading wilde meegeven. 'Het was maar een klein dingetje... Hij zei dat de koffie te slap was, terwijl-ie net zo sterk was als normaal. Ik stond in de keuken en toen zei-ie dat tegen me, van die slappe koffie, dat ik zelfs te stom was om behoorlijk koffie te zetten, terwijl het voor elke randdebiel een fluitje van een cent was. En toen kon ik...'

Ze keek hem voor het eerst aan. Er school geen verdriet of spijt in haar ogen, alleen woede, brandende woede, alsof die nog niet voldoende gedempt was door wat ze had gedaan. Enkele keren ademde ze diep in en uit, mogelijk om moed te verzamelen, maar ze maakte de begonnen zin nog altijd niet af.

David bleef zwijgen. In zijn ervaring was dat de beste strategie: na zijn inleidende vraag mensen in hun eigen tempo hun verhaal laten vertellen. Sommigen waren binnen een minuut klaar, bij anderen duurde het een uur, en bij weer anderen kreeg je dat verhaal nooit te horen. Uiteraard bleef het de vraag of ze de waarheid vertelden. Maar dat was niet belangrijk; naar *dé* waarheid was hij toch niet op zoek. Hooguit naar een deel van de waarheid, en dan vooral dat deel waarmee hij zijn cliënten optimaal van dienst kon zijn. Zoals in het geval van Barry Wesseling. Soms hoorde David het voorzichtige, kritische stemmetje van wat hij maar – bij gebrek aan een betere term – zijn geweten noemde, maar dat stemmetje wist hij meestal snel het zwijgen op te leggen. Natuurlijk was Barry *guilty as hell*, maar David hield ook van de sport om desondanks voor vrijspraak te pleiten. Het was tenslotte een wedstrijd, de advocaat tegen het OM, en het enige wat echt telde was het winnen van die wedstrijd.

Onverwachts stelde ze een vraag. ‘Hoe lang moet ik hier blijven?’

David legde de procedure uit: de voorgeleiding bij de rechter-commissaris, het verblijf in het Huis van Bewaring, hoe lang het waarschijnlijk zou duren tot de zaak zou dienen, wat er daarna zou gebeuren bij een eventuele veroordeling. ‘En u mag zelf een raadsman kiezen. Dat kan ik zijn, maar ook een ander. Aan u de keus.’ Brave burgers als mevrouw Rijkhof kenden over het algemeen buiten de glamouradvocaten die op tv verschenen geen strafpleiter, en daarom hadden ze in feite niet veel te kiezen.

Ze haalde haar schouders op.

‘Goed. Als u wilt, kan ik verder uw belangen behartigen.’

‘Is goed.’

‘Zou u uw verhaal over wat er is gebeurd misschien kunnen afronden?’ vroeg hij op voorzichtige toon, alsof te heftig uitgesproken woorden haar de genadeklap zouden kunnen geven.

‘Hij zei dat dus, van die koffie,’ hernam ze haar verslag van de gebeurtenissen die haar hier hadden gebracht. ‘En toen kreeg ik gewoon een rood waas voor mijn ogen...’

‘Rood waas,’ noteerde David.

‘We waren in de keuken en er stond nog een pan op het aanrecht, zo’n grote, zware hapjespan. Hij was leeg. Gisteravond had ik er gehaktballen in klaargemaakt. Vond-ie weer niet lekker natuurlijk. “Niet te vreten,” volgens hem. Die pan heb ik gepakt, bij de steel, en ik heb hem zo tegen zijn... tegen zijn kop geslagen.’ Ze deed of ze een denkbeeldige pan pakte, hief haar arm en sloeg hem neer. ‘In één keer, met alle kracht die ik in me had. Ik wist niet wat ik deed. Het was een ander. Ik wist niet dat ik het durfde, maar ik moest het doen. Het kon niet anders.’

‘Ik begrijp het.’ David vroeg zich af of dit krachteloos ogende, bange vrouwtje in staat was tot zo’n gewelddadige handeling, maar haar frustratie had waarschijnlijk onvermoede